

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT

FRANCIS G. JACOBS

föredraget den 19 februari 2004¹

1. Gulds renhet har traditionellt mätts i karat, varvid rent guld är 24 karat. Numera mäts den ofta i tusendelar. Frågan i detta mål är huruvida en bestämmelse i en medlemsstat, enligt vilken endast arbeten med en finhalt av 750 tusendelar (18 karat) eller mer får kallas "guld" medan arbeten med en finhalt av 375 eller 585 tusendelar (9 respektive 14 karat) skall benämnas "guldlegeringar", är en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ importrestriktion och således förbjuden enligt artikel 28 EG.

3. I september 2001 sände kommissionen ett motiverat yttrande i den mening som avses i artikel 226 EG avseende två av de handels hinder som den ansåg föreligga till de franska myndigheterna.

4. Efter det franska svaret av den 4 februari 2002 återstod endast det påstående som är i fråga i förevarande mål.

5. Den 10 april 2003 ansökte kommissionen vid domstolen om fastställelse av att Republiken Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 28 EG genom att förbehålla termen "guld" för arbeten som enligt anbringad stämpel har en finhalt av 750 tusendelar medan arbeten som enligt stämpel har en finhalt av 375 eller 585 tusendelar skall benämnas "guldlegeringar".

6. Den ifrågavarande bestämmelsen återfinns i artikel 522a i Code Général des Impôts (allmänna skattelagen) och är tillämplig på försäljning i detaljhandelsledet till enskilda. Antalet tusendelar måste anges för arbeten av "guldlegering", men det är oklart huruvida detta gäller även för varor av "guld".

Förfarandet

2. Efter att ha mottagit ett klagomål sände kommissionen i november 2000 till den franska regeringen en formell underrättelse i vilken den angav fyra sätt på vilka vissa franska bestämmelser enligt dess mening kunde hindra import av guldarbeten till Frankrike.

1 — Originalspråk: engelska.

Parternas argument

7. Kommissionen har gjort gällande att det stora flertalet av de arbeten som således skall beskrivas som "guldlegeringar" importeras. Varor som lagenligt säljs som "guld" i ursprungsmedlemsstaterna måste i Frankrike säljas under ett annat, mindre välkänt och mindre ansett namn som gör att det blir svårare att sälja dem där, vilket således hindrar import av dem (även om den franska regeringen har förnekat att det finns några bevis för detta antagande).

8. Av fast rättspraxis följer att sådana hinder för den fria rörligheten för varor som i avsaknad av en harmonisering av lagstiftningarna följer av det förhållandet att det på varor från andra medlemsstater, där de lagligen tillverkas och säljs, tillämpas bestämmelser rörande de villkor som sådana varor skall uppfylla (till exempel avseende benämning, form, storlek, vikt, sammansättning, utformning, märkning och förpackning), utgör åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner som är förbjudna enligt artikel 28 EG. Detta gäller även om bestämmelserna tillämpas utan åtskillnad på alla varor såvitt de inte kan

motiveras av ett mål av allmänt intresse som går före kravet på fri rörlighet för varor.²

9. Kommissionen anser att det inte finns något sådant överordnat intresse i detta mål. Eventuella behov av information till kunder — som förutsätts vara skäligen informerade, uppmärksamma och upplysta³ — kan uppfyllas genom en lämplig märkning⁴ som kan innehålla mer detaljerad och användbar information än enbart en skillnad i beteckning och som ger handlare frihet att betona fördelarna med en särskild finhalt.

10. Den franska regeringen har hävdat att det finns ett sådant intresse. En bestämmelse om vad arbeten skall benämnas, som är nödvändig för att uppfylla krav avseende gott handelsskick och konsumentskydd, kan vara motiverad om den står i proportion till ett mål som inte kan uppnås genom åtgärder som medför en mindre begränsning av handeln inom gemenskapen.⁵ Den ifrågavarande bestämmelsen är nödvändig för att skydda konsumenterna genom att de på ett

2 — Se exempelvis dom av den 20 februari 1979 i mål 120/78, Rewe-Zentral, "Cassis de Dijon" (REG 1979, s. 649; svensk specialutgåva, volym 4, s. 377), punkt 14, och av den 14 juni 2001 i mål C-84/00, kommissionen mot Frankrike (REG 2001, s. I-4553), punkt 24.

3 — Se exempelvis dom av den 21 juni 2001 i mål C-30/99, kommissionen mot Irland (REG 2001, s. I-4619), punkt 32.

4 — Se dom av den 9 december 1981 i mål 193/80, kommissionen mot Italien (REG 1981, s. 3019), särskilt punkt 27.

5 — Se dom av den 5 december 2000 i mål C-448/98, Guimont (REG 2000, s. I-10663), punkt 27, och där angiven rättspraxis.

enkelt och direkt sätt får information om en väsentlig skillnad mellan två kvaliteter av en produkt, varigenom man undviker sådan förvirring som kanske kan orsakas av mer teknisk information. Den står i proportion till detta mål, är inte avsedd att skydda någon fördel för inhemsk industri och strider således inte mot artikel 28 EG.

Bedömning

12. I detta mål behöver det varken bedömas hur hög finhalten minst bör vara för att ett arbete skall betecknas som "guld" eller vilka sätt som är godtagbara för att säkerställa att ett guldarbetes finhalt anges exakt. Inget av dessa kriterier har hittills varit föremål för gemenskapsharmonisering. Frågan är huruvida, när en harmonisering inte skett, den franska bestämmelsen i princip omfattas av artikel 28 EG och huruvida den i så fall är motiverad.

11. I svarsskrivelsen och repliken har parterna inriktat sig på frågan om det finns ett handelshinder. Kommissionen har hävdatt att det faktiskt är troligt att bestämmelsen hindrar import och har därvid betonat att även en åtgärd som potentiellt kan skapa även ett ringa hinder omfattas av artikel 28. Under alla förhållanden är det osannolikt att en lyxprodukts beteckning endast skulle påverka konsumenterna i ringa grad, och domstolen har konsekvent ansett att en bestämmelse om märkning medför en mindre begränsning av handeln än en bestämmelse om beteckningar.⁶ Märkning av finhalt i tusendelar är klar och enkel för genomsnittskonsumenten. Den franska regeringen har emellertid framhållit att kommissionen måste bevisa att handeln påverkas och att den inte har gjort detta.

13. Man bör också komma ihåg att åtminstone i Europa är det mesta guld som används vid tillverkning av smycken eller andra guldarbeten i legeringsform. Guldinnehåll om mellan tre åttondelar (375 tusendelar) och tre fjärdedelar (750 tusendelar) är vanligt. Högre finhalt används också, men rent eller nästan rent guld är ofta för mjukt för att kunna bearbetas. Det föredras emellertid uppenbarligen i vissa delar av världen. Legeringar används vanligen på grund av att de är lättare att arbeta med, starkare och mer hållbara. Olika legeringar har olika färg, olika fysiska egenskaper och olika pris och motsvarar olika preferenser hos konsumenterna.

⁶ — Se domen i målen kommissionen mot Italien (ovan fotnot 4) och Guilmont (ovan fotnot 5) samt dom av den 16 januari 2003 i mål C-12/00, kommissionen mot Spanien (REG 2003, s. I-459).

Utgör den franska bestämmelsen en åtgärd med motsvarande verkan som en kvantitativ restriktion?

14. Den franska regeringens ståndpunkt är huvudsakligen att kommissionen inte har lagt fram något som helst bevis för att det finns ett handelshinder, må vara aldrig så osäkert eller litet.

15. Kommissionen har i sin ansökan gjort gällande att det stora flertalet av de arbeten med en finhalt av 375 tusendelar eller 585 tusendelar som säljs i Frankrike importeras, att de lagenligt kan säljas som "guld" i ursprungsmedlemsstaterna men att det enligt den franska lagen krävs att de säljs som "guldlegeringar" i Frankrike, och att beteckningen "guldlegering" sannolikt gör dem mindre attraktiva för köpare än arbeten som kallas "guld".

16. Om dessa förhållanden kan fastställas följer enligt min mening av dem, sammantagna, att bestämmelsen i princip är oförenlig med artikel 28 EG och det blir då nödvändigt att överväga huruvida det trots allt finns skäl som gör bestämmelsen förenlig med gemenskapsrätten.⁷

17. Republiken Frankrike har i sitt svaromål förnekat att produkter som betecknas som "guldlegeringar" är mindre attraktiva för köparna och har gjort gällande att kommissionen inte har lagt fram något bevis för att handeln inom gemenskapen har påverkats, såsom har gjorts gällande.

18. Det följer emellertid av fast rättspraxis att alla åtgärder som direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt kan hindra handeln inom gemenskapen utgör åtgärder med motsvarande verkan som kvantitativa restriktioner vilka enligt artikel 28 EG är förbjudna.⁸ Detta kriterium är helt klart uppfyllt här.

19. Att förneka att den omtvistade bestämmelsen kan ha effekt på inköp, och således på handeln, är inte endast orimligt utan även oförenligt med den franska regeringens eget huvudargument, att bestämmelsen är nödvändig för konsumentskyddet.

20. Varje konsumentskyddskrav avseende varors beteckning enligt deras kvalitet påverkar inköp, om än endast genom att förhindra

7 — Jämför exempelvis domen i målet Guimont (ovan fotnot 5), punkterna 25–27.

8 — Dom av den 11 juli 1974 i mål 8/74, Dassonville (REG 1974, s. 837; svensk specialutgåva, volym 2, s. 343), punkt 5, och av den 11 december 2003 i mål C-322/01, Deutscher Apothekerverband (REG 2003, s. I-14887), punkt 66.

konsumenterna från att köpa ett arbete på grund av en felaktig uppfattning. Beteckningar på högre kvalitet är i princip alltid mer attraktiva än beteckningar på lägre kvalitet. När andra kriterier, såsom pris, är desamma är det sannolikt att en kvalitetsbeteckning är avgörande vid konsumentens val — till förmån för den mer attraktiva kvaliteten. Det förefaller inte möjligt att på allvar göra gällande att "guld" inte är en mer attraktiv beteckning för smyckesarbeten än "guldlegering".

21. Bestämmelsen i fråga kan således hindra handeln mellan medlemsstater och är därför i princip förbjuden enligt artikel 28 EG.

Kan bestämmelsen vara motiverad?

22. Det framgår klart av domen i målet Cassis de Dijon⁹ och efterföljande domar att konsumentskydd och gott handelsskick är mål av allmänt intresse som kan gå före fri rörlighet för varor.

23. Det kan också lätt godtas att med hänsyn till det verkliga värdet av råvaran i guldsmycken kräver dessa mål riktig information om guldinnehållet i den råvaran. Medan den estetiska dragningskraften, arbetets kvalitet och det totala priset tveklöst är faktorer som påverkar köparens slutliga beslut, beaktas andelen guld i ett arbete med säkerhet vid detta val. Guld är en vara som väddar till känslorna och historien utvisar mänsklig förkärlek för renhet, förenad med en kanske berättigad rädsla för bedrägeri.

24. Som kommissionen med rätta har hävdat kan dessa intressen uppfyllas genom lämplig märkning.

25. Ett system med märkning enligt den allmänt accepterade skalan med tusendelar framstår som helt proportionerligt i förhållande till målen konsumentskydd och gott handelsskick. Systemet är fullständigt tydligt, möjligen med det mindre förbehållet att den stora allmänheten möjligtvis är mer van vid att tänka i procent än i "promille".

9 — Se fotnot 2.

26. Det tidigare allmänt använda, och möjligen även numera mer kända, systemet med karat är också tydligt, trots att det för en riktig bedömning krävs en något svårbegriplig kunskap att rent guld är 24 karat, jämte en viss förmåga att tänka i tjugofjärdedelar.

27. Det system som den franska regeringen har hävdad vara nödvändigt är emellertid något mer otydligt. Utan ytterligare information kan det få konsumenter att helt enkelt tro att arbeten som betecknas "guld" är av rent guld medan sådana som benämns "guldlegering" är av utspätt guld. Det finns tre sätt på vilka detta system i sig förefaller olämpligt för att uppnå det angivna målet.

28. För det första ger det inte överhuvudtaget direkt någon information och det ger inte heller indirekt någon detaljerad information om det faktiska guldinnehållet i det arbete som avses.

29. För det andra uppmärksammas inte konsumenten på att även guld med en finhalt av 750 tusendelar är en legering, eftersom den innehåller 25 procent av en annan metall eller av andra metaller.

30. För det tredje görs ingen åtskillnad mellan guld med en finhalt av 585 tusendelar och guld med en finhalt av 375 tusendelar — ett särskiljande som, om något, kan vara mer betydelsefullt för konsumenterna än det mellan en finhalt av 750 tusendelar och en finhalt av 585 tusendelar, eftersom det avser skillnaden mellan legeringar innehållande mer respektive mindre än 50 procent guld.

31. Det är riktigt att åtminstone arbeten med de två lägsta finhalterna uppenbarligen måste innehålla en uppgift om denna exakta finhalt. Därvid förefaller emellertid det parallella systemet med dikotomiska beteckningar som antingen "guld" eller "guldlegering" på sin höjd överflödigt och med säkerhet olämpligt för att tillhandhålla information om vad som egentligen är en glidande skala avseende proportionell sammansättning.

32. Dessa brister förefaller enligt min mening som mycket tyngre vägande än den enkelhet med systemet och dess fördelar som har gjorts gällande. Systemet kan, snarare än att förhindra förvirring, till och med underblåsa den. Bestämmelsen i fråga är således inte endast mindre lämplig än den märkning som kommissionen förespråkar för att uppnå det angivna målet, utan är faktiskt olämplig och kan inte anses proportionerlig. Det kan inte finnas någon grund för den franska regeringens ståndpunkt att den är ett nödvändigt komplement till mer "teknisk" information uttryckt i tusendelar.

33. Det kan slutligen påpekas att den franska regeringens argument i det avseendet försvagas något av det förhållandet att regeringen i sin skrivelse till kommissionen av den 7 februari 2001 under det administrativa förfarandet förklarade att den hade för avsikt att ta bort bestämmelsen helt och hållet.

Förslag till avgörande

34. Jag anser således att domstolen skall

- 1) fastställa att Republiken Frankrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 28 EG genom att förbehålla termen "guld" för arbeten som enligt anbringad stämpel har en finhalt av 750 tusendelar medan arbeten som enligt stämpel har en finhalt av 375 eller 585 tusendelar skall benämnas "guldlegeringar", och

- 2) förplikta Republiken Frankrike att ersätta rättegångskostnaderna.